

Tab. 2: Databáze identifikovaných znaků historické kulturní krajiny, které definují jednotku Krajina sv. Prokopa.

Vrstva	Název	Znak	Datace	Katastrální území	Stav	Popis	
1	stavby	Sázavský klášter	klášter	1009/1032	Černé Budy	existující	<p>Dle legendy byl klášter založen podle benediktinské řehole sv. Prokopem, který se stal jeho prvním opatem a který zde zemřel a byl pohřben (Dvořák, 1909; Vaněček, 1904; Krásl, 1895; Remešová, 1953). Původně byla liturgie sloužena ve staroslověnětině, od poloviny 11. stol. latinsky (Dvořák, 1909; Dvořák, Holečková, 2008). Již za Prokopova života se klášter stal významným poutním místem (Vaněček, 1904; Sommer, 2006; Sommer, 2007; Sommer et al., 2007; Royt, 2001). Nejstarší stavby na místě dnešního kláštera byly románské, další stavby byly raně gotické. Kášter byl přestavován ve vrcholné gotice (huť Matyáše z Arrasu, 2. pol. 14. stol.). Součástí kláštera byly i hospodářské budovy (chlěvy, kolny, sýpky), řemeslné dílny, škola a umělecké dílny, hospital/nemocnice, kuchyně, spížárna, dormitář, ambit, zahrada se studnou, koupelna, společná jídelna a modlitebna, zahrady (Royt et al., 2013; Sláma et al., 2015; Krásl, 1895). Za husitských válek byl vyrabován a poničen, poté dále chátral. Klášter oživila barokní přestavba ve 2. pol. 17. stol. Zrušen byl za Josefa II. (1785) a změněn na zámek (Dvořák, Holečková, 2008). Zámek byl kolem roku 1860 přestavěn novorenesančně (Poche et al., 1980).</p> <p>Literatura Dvořák O. (1909), Přívodce po okolí Senohrab a Posázaví. Okrašlovací spolek, Senohraby. Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Poche E. et al. (1980), Umělecké památky Čech 3. Academia, Praha. Remešová V. (1953), Svatý Prokop ve výtvarném umění. Ústřední církevní nakladatelství, Praha. Royt J. (2001), Posvátná krajina Čech. In: Tvář naší země, krajina domova. Studio JB, Praha – Průhonice, s. 41–45. Royt J., Sommer P., Stecker M. (2013), Sázavský klášter. Národní památkový ústav, Praha. Sommer P. (2006), Svatý Prokop a jeho kult ve středověku. In: Kubín P. (ed.) Světci a jejich kult ve středověku. Ústav dějin křesťanského umění Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Praha, s. 261–280. Sommer P. et al. (2006), Svatý Prokop. Čechy a střední Evropa. Lidové noviny, Praha. Sommer P. (2007), Svatý Prokop. Z počátků českého státu a církve. Vyšehrad, Praha. Sláma J. a kol. (2015), Střední Čechy. Kolébka národních patronů. Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, Kladno. Vaněček F. (1904), Sv. Prokop, opat sázavský a patron český. Slova pravdy, laciné čtení časové, číslo 12 a 13, ročník XIV.</p>
2	stavby	Kostel Panny Marie a sv. Jana Křtitele	kostel	1035	Černé Budy	zaniklý	<p>V kostele bylo původní místo hrobu Prokopa, který se stal cílem poutníků a zážraků. Původně to byl trojlodní dřevěný kostelík, první z kostelů v areálu Sázavského kláštera, koncem 11. stol. přestavěn na kamenný románský a později gotický chrám. Gotická přestavba probíhala na přelomu 14. a 15. stol., podílela se na ní huť Matyáše z Arrasu, ale nikdy nebyla dokončena. V 16. stol. z důvodu havarijního stavu kostela Prokopovy ostatky přeneseny na Pražský hrad (Dvořák, Holečková, 2008; Vaněček, 1904; Krásl, 1895; Sommer, 2006; Sláma et al., 2015; Poche et al., 1980; Royt et al., 2013; Sommer et al., 2006; Sommer et al., 2007).</p> <p>Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Poche E. et al. (1980), Umělecké památky Čech 3. Academia, Praha. Royt J., Sommer P., Stecker M. (2013), Sázavský klášter. Národní památkový ústav, Praha. Sommer P. (2006), Svatý Prokop a jeho kult ve středověku. In: Kubín P. (ed.) Světci a jejich kult ve středověku. Ústav dějin křesťanského umění Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Praha, s. 261–280. Sommer P. et al. (2006), Svatý Prokop. Čechy a střední Evropa. Lidové noviny, Praha. Sommer P. (2007), Svatý Prokop. Z počátků českého státu a církve. Vyšehrad, Praha. Sláma J. a kol. (2015), Střední Čechy. Kolébka národních patronů. Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, Kladno. Vaněček F. (1904), Sv. Prokop, opat sázavský a patron český. Slova pravdy, laciné čtení časové, číslo 12 a 13, ročník XIV.</p>
3	stavby	Kostel sv. Kříže	kostel	1070	Černé Budy	zaniklý	<p>Kamenný kostel na půdorysu listkového kříže, který stál v laické osadě na severní straně klášterní zahrady. Vysvěcen r. 1070, zanikl zřejmě na počátku 15. stol. Dnes odkryty základy (Dvořák, Holečková, 2008; Vaněček, 1904; Krásl, 1895; Sommer, 2006; Sláma et al., 2015; Poche et al., 1980; Royt et al., 2013; Sommer et al., 2006; Sommer et al., 2007). Jedná se o významnou součást areálu Sázavského kláštera, který je spojen s působením sv. Prokopa.</p> <p>Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Poche E. et al. (1980), Umělecké památky Čech 3. Academia, Praha. Royt J., Sommer P., Stecker M. (2013), Sázavský klášter. Národní památkový ústav, Praha. Sommer P. (2006), Svatý Prokop a jeho kult ve středověku. In: Kubín P. (ed.) Světci a jejich kult ve středověku. Ústav dějin křesťanského umění Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Praha, s. 261–280. Sommer P. et al. (2006), Svatý Prokop. Čechy a střední Evropa. Lidové noviny, Praha. Sommer P. (2007), Svatý Prokop. Z počátků českého státu a církve. Vyšehrad, Praha. Sláma J. a kol. (2015), Střední Čechy. Kolébka národních patronů. Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, Kladno. Vaněček F. (1904), Sv. Prokop, opat sázavský a patron český. Slova pravdy, laciné čtení časové, číslo 12 a 13, ročník XIV.</p>
4	stavby	Kostel sv. Prokopa	kostel	1094	Černé Budy	existující	<p>Klášterní kostel vznikl oddělením nedostavěného chrámu Panny Marie. Původně gotický (chór původně z 1. pol. 14. stol., zbarokizován), barokně byl celý kostel upraven podle návrhu Víta Václava Kaňky ve 2. pol. 17. stol. (Dvořák, Holečková, 2008; Vaněček, 1904; Krásl, 1895; Sommer, 2006; Sláma et al., 2015; Poche et al., 1980; Royt et al., 2013; Sommer et al., 2006; Sommer et al., 2007). V kostele se nachází gotická krypta s relikviemi sv. Prokopa a milostný obraz sv. Prokopa, který je spojován se zážraky (Royt et al., 2013).</p> <p>Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Poche E. et al. (1980), Umělecké památky Čech 3. Academia, Praha. Royt J., Sommer P., Stecker M. (2013), Sázavský klášter. Národní památkový ústav, Praha. Sommer P. (2006), Svatý Prokop a jeho kult ve středověku. In: Kubín P. (ed.) Světci a jejich kult ve středověku. Ústav dějin křesťanského umění Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Praha, s. 261–280. Sommer P. et al. (2006), Svatý Prokop. Čechy a střední Evropa. Lidové noviny, Praha. Sommer P. (2007), Svatý Prokop. Z počátků českého státu a církve. Vyšehrad, Praha. Sláma J. a kol. (2015), Střední Čechy. Kolébka národních patronů. Sládečkovo vlastivědné muzeum v Kladně, Kladno. Vaněček F. (1904), Sv. Prokop, opat sázavský a patron český. Slova pravdy, laciné čtení časové, číslo 12 a 13, ročník XIV.</p>

Vrstva	Název	Znak	Datace	Katastrální území	Stav	Popis
5	Zákolnice	jeskyně	?	Černé Budy	existující	Podle legendy jeskyní obýval sv. Prokop před založením kláštera. Byl zde pokoušen zlými běsi (zpodobňovány jako čert), které však z jeskyně vyhnal a svázal řetězem (Dvořák, Holečková, 2008; Kroča, 2001; Krásl, 1895). Prokop dle pověsti nad jeskyní vystavěl chatrč, kolem vymítli stromy a zoral půdu. K poustevně přicházeli mnozí z okolí činit pokání, někteří Prokopa následovali a usadili se kolem, což byl počátek fehoľní komunity (Vaněček, 1904; Dvořák, 1909; Krásl, 1895). Jeskyně je ve tvaru kříže, přírodního původu, druhotně upravována. Literatura Dvořák O. (1909), Průvodce po okolí Senohrab a Posázaví. Okrašlovací spolek, Senohraby. Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Kroča J. (2001), Dva příspěvky k sakrální geografii krajiny. In: Tvář naší země, krajina domova. Studio JB, Praha – Průhonice, s. 92–94. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Vaněček F. (1904), Sv. Prokop, opat sázavský a patron český. Slova pravdy, latině čtení časové, číslo 12 a 13, ročník XIV. https://www.klaster-sazava.cz/cs/akce/8720-tajemna-svatoprokopska-jeskyně-a-krasa-divociny (cit. 2019-04-07).
6	Hospodářský dvůr s pivovarem	hospodářský dvůr	17. stol.	Černé Budy	existující	Barokní hospodářský dvůr s pivovarem přináležející ke klášteru, později byl přestavován. Dvůr se nachází nezi řekou Sázavou a budovami kláštera, jež jsou situovány na poměrně vyzvýšené říční terase. Dnes je v torzálním stavu (Dvořák, Holečková, 2008; Sommer, 2006). Jedná se o významnou součást areálu Sázavského kláštera, který je spojen s působením sv. Prokopa. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Sommer P. et al. (2006), Svatý Prokop. Čechy a střední Evropa. Lidové noviny, Praha.
7	Vosovka	studánka	?	Sázava	existující	Název Vosovka je odvozen od osiky, která od nepaměti stávala nad pramenem. Osika dle pověsti vyrostla z osíkové hole, kterou Prokop požehnal studance a poté ji zarazil do země (Dvořák, Holečková, 2008). Dle legendy se u studánky Vosovky setkal Prokop s knížetem Oldřichem, který sem zabloudil při lovu. Prokop dal v míse Oldřichovi napít ze studánky vody, která se zázrakem změnila ve víno. Na svátek sv. Prokopa se u studánky konaly mše a začínaly zde poutě do Sázavského kláštera (Vaněček, 1904; Krásl, 1895). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Vaněček F. (1904), Sv. Prokop, opat sázavský a patron český. Slova pravdy, latině čtení časové, číslo 12 a 13, ročník XIV.
8	Kamenná křtitelnice s otiskem čertova drápu	Boží muka / vyklenková kaple	?	Sázava	existující	Křtitelnice je součástí areálu kolem studánky Vosovky, do pokovcové nádrže křtitelnice je dodnes možné pumpovat vodu z pramene Vosovky. Dle pověsti Prokop křtil vodou z nedaleké studánky Vosovka zástupy pohanů obrácených na víru (Dvořák, Holečková, 2008). Legenda dále tvrdí, že v kalichu křtitelnice mají být otisky čertových prstů, neboť čert chtěl křtitelnici ukrást, ale ruka se mu do kamene jen zabořila (Štědra et al., 2008). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Štědra M., Bernat J., Hozman P., Matoušová S., Sommer P., Wlasák O. (2008), Průvodce městem Sázavou a okolím. Městský úřad Sázava, Sázava.
9	Kaple sv. Prokopa	kaple	2. pol. 18. stol.	Sázava	existující	Barokní kaple z 2. poloviny 18. století při studánce Vosovka (Poche et al., 1980). Kaple nese nápis upomínající na setkání Oldřicha s Prokopem. Na oltáři kaple je umístěna soška svíce s koflíkem v ruce, jak pohlíží na sochu Oldřicha s toulcem a šípou (Krásl, 1895). Literatura Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Poche E. et al. (1980), Umělecké památky Čech 3. Academia, Praha.
10	Lázně u Vosovky	lázně	1713	Sázava	zaniklý	Roku 1713 vznikly z iniciativy mnichů sázavského kláštera v blízkosti pramene Vosovka lázně, kde se nabízela koupel v kádích se studenou a horkou vodou. Lázně byly součástí areálu kolem studánky Vosovky, která hrála důležitou roli v prokopských legendách. V druhé pol. 18. stol. byly lázně rozšířeny, počátkem 20. stol. však byly z důvodu stavby železnice zrušeny, lázeňský dům roku 1901 zbourán (Dvořák, Holečková, 2008; Krásl, 1895). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha.
11	Rakovka	studánka	?	Sázava	existující	Další ze studánek spojených s legendou o sv. Prokopovi. Přírodní vývěr pramene na východní straně vrchu Bílý kámen u Sázavy, nachází se v bezprostřední blízkosti Prokopova lože (Dvořák, Holečková, 2008; Dvořák, 1909; Krásl, 1895). Dnes je kryt poměrně drobnou zděnou studánkou. Literatura Dvořák O. (1909), Průvodce po okolí Senohrab a Posázaví. Okrašlovací spolek, Senohraby. Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha.
12	Prokopovo lože	kámen	?	Sázava	existující	Kámen s prohlubní; dle legendy zde Prokop uleh a ponořil se do modliteb, až kámen začal žárem jeho těl měknout a vytvořil prohlubeň. Některé legendy vidí v kameni i úmrtí lože sv. Prokopa. Jedná se o poměrně velký vápencový balvan v poměrně příkrém svahu několik metrů nad studánkou Rakovkou (Dvořák, Holečková, 2008; Dvořák, 1909; Krásl, 1895; Štědra et al., 2008). Literatura Dvořák O. (1909), Průvodce po okolí Senohrab a Posázaví. Okrašlovací spolek, Senohraby. Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Štědra M., Bernat J., Hozman P., Matoušová S., Sommer P., Wlasák O. (2008), Průvodce městem Sázavou a okolím. Městský úřad Sázava, Sázava.

Vrstva	Název	Znak	Datace	Katastrální území	Stav	Popis	
13	nevegetační líniové části	Čertova brázda	terénní útvar	?	Černé Budy/Mělník nad Sázavou/Dolní Kruty/Radlice u Barchovic/Lhotky u Malotic/Krymlow/Oleška/Zdá nice u Kouřimi/Dobré Pole u Vitie/Vitice/Lipany u Vitie/Třebovle/Chotouň	existující	Jedná se o líniový terénní útvar mezi Sázavou a Chotouň v délce 21 km. Průměrná šířka je 14 m, hloubka 2 až 6 m pod úroveň terénu s rovným dnem a šikmo stoupajícími stěnami (Dvořák, Holečková, 2008). Dle legendy brázdu vyoral čert, kterého Prokop zapálil do pluhu a poháněl jej berlou/křížem (Dvořák, Holečková, 2008; Kroča, 2001; Dvořák, 1909; Krásl, 1895). Jiná legenda vypráví, že po prohrané bitvě u Lipan tekla Čertovou brázdou krev padlých husitských bojovníků stěžovat si sv. Prokopu do Sázavy (Bernat, Štědra, 2003). Trasa Čertovy brázdy byla trasou putování během červencové prokopské poutě, která byla ještě před 100 lety živá (Kroča, 2001). Původní výrazný terénní útvar se dodnes dochoval pouze v několika úsecích (zarostlá proláklina severně od Mělníka v lokalitě Na Hrbech; 360 m dlouhý úsek severovýchodně od vsi Mělník v lese před Moštickou hájovnou; 10 rovnoběžných příkopů mezi Moštickou hájovnou a hájovnou Kachní louže; soustava souběžných úvozů severně od Radlic nad levým břehem Bachovického potoka stoupající směrem ke Krymlowu) (Dvořák, Holečková, 2008; Bubeník, Bernat, 2015; Bernat, Štědra, 2003; Faltýnová, Nový, 2014; Faltýnová, Nový, 2015; Faltýnová et al., 2015a; Faltýnová et al., 2015b; Petr, 2013; Štuka, 2012; Štuka, Nový, 2014; Vencel, 1973). Literatura Bubeník J., Bernat J. (2015), O rané středověké cestě k jihu a počátcích Sázavského kláštera. Archeologie ve středních Čechách 19, s. 351–355. Bernat J., Štědra M. (2003), Čertova brázda, stará severojižní stezka mezi Labem a Sázavou. Archeologie ve středních Čechách 7/1, s. 349–362. Dvořák O. (1909), Průvodce po okolí Senohrab a Posázaví. Okrašlovací spolek, Senohraby. Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Faltýnová M., Nový P. (2014), Airborne laser scanning and image processing techniques for archeological prospection. The International Archives of the photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences 40/5. Faltýnová M., Nový P. (2015), Čertova brázda – prospekte pomocí nedestruktivních metod. In: Soukup P., Zimová R. (eds.) Digitální technologie v geoinformatické kartografii a dálkovém průzkumu země. ČVUT v Praze, Fakulta stavební, Praha, s. 9–10. Faltýnová M., Pavelka K., Nový P., Šedina J. (2015a), Complex archaeological prospection using combination of nondestructive techniques. The International Archives of the Photogrammetry, Remote Sensing and Spatial Information Sciences XL-5/W7, s. 141–146. Faltýnová M., Pavelka K., Šedina J. (2015), Čertova brázda - soubor map. ČVUT v Praze, Fakulta stavební, Praha. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Kroča J. (2001), Dva příspěvky k sakrální geografii krajiny. In: Tvář naší země, krajina domova. Studio JB, Praha – Příhonic, s. 92–94. Petr J. (2013), Tvorba digitálního modelu terénu z dat leteckého laserového skenování. Bakalářská práce. ČVUT v Praze, Fakulta stavební, Praha. Štědra M., Bernat J., Hozman P., Matoušová S., Sommer P., Wlasák O. (2008), Průvodce městem Sázavou a okolím. Městský úřad Sázava, Sázava. Štuka Č. (2012), K problematice Čertovy brázdy. In: Martinek J., Šmeral J. (eds.), Výzkum historických cest v interdisciplinárním kontextu. Centrum dopravního výzkumu, Brno, s. 80–83. Štuka Č., Nový P. (2014), Čertova brázda ve vztahu ke starým cestám. In: Martinek J. (ed.), Výzkum historických cest v interdisciplinárním kontextu II. Centrum dopravního výzkumu, Brno, s. 29–39.
14	prostor	Votočnice	místní název	?	Černé Budy	existující	Dle prokopských legend je Votočnice louka u Sázavy, kde se měl čert otáčet, když zapražen do pluhu oral Čertovu brázdou (Dvořák, Holečková, 2008). Votočnice je tak jedním z konců Čertovy brázdy, byť některé výzkumy i legenda (viz Trucovna) naznačují její pokračování i za řekou. Louka je pravidelně udržována, aby nezarostla náletovou vegetací, a to včetně vyhlídky na ni. Na okraji louky roste památný jilm. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
15	stavby	Pomníček železného pluhu	pomník	19. stol.?	Černé Budy	existující	Pomník při ústí Čertovy brázdy na louku Votočnici (Dvořák, Holečková, 2008), připomíná legendu o vyorání Čertovy brázdy. Je to poměrně drobný pomník, který je tvořen starým železným pluhem posazeným na dřevěných kůlech. Myslenka pochází zřejmě z 19. století, později byl upravován a udržován. Dnes je poněkud nešťastně situován za svodilky rušné silnice ze Sázavy na Uhlířské Janovice a Kouřim. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
16	stavby	Vyklenková kaplička sv. Prokopa	Boží muka / vyklenková kaple	1890	Černé Budy	existující	Zlěná sloupová vyklenková kaplička asi z roku 1890 s obrazem sv. Prokopa držícího na vodtiku čerta, návrh vytvořil zřejmě malíř Soběslav H. Pinkas (Štědra et al., 2008; Dvořák, Holečková, 2008). Stojí vedle pomníku železného pluhu při ústí Čertovy brázdy na Votočnici, rovněž za svodilky. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Štědra M., Bernat J., Hozman P., Matoušová S., Sommer P., Wlasák O. (2008), Průvodce městem Sázavou a okolím. Městský úřad Sázava, Sázava.
17	cesta	Křížová cesta	křížová cesta	cca 2000	Černé Budy	existující	Novodobá křížová cesta podél Čertovy brázdy od Votočnice k Mělníku s 14-ti zastaveními (Dvořák, Holečková, 2008). Vytvořena na paměť sv. Prokopa. Křížová cesta byla vybudována před několika lety velmi jednoduše ze sbitých silnějších větví, doplňují ji texty s popisem legendy o sv. Prokopovi a modlitbami k němu i citáty z Bible. Byť je na ní již pomalu vidět chátrání způsobené ne trvanlivým materiálem, je dokladem stále živé svatoprokopské úcty. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
18	stavby	Pramen u Čertovy brázdy	studánka	?	Černé Budy	existující	Studánka u novodobé křížové cesty a Čertovy brázdy (Dvořák, Holečková, 2008); upomínka na sv. Prokopa. Voda studánky je svedena do vyzděné nádrže, nad ní je jednoduchý, ale poměrně velký novodobý dřevěný přístřešek s citáty z Bible. Podobně jako u křížové cesty, i zde netrvanlivý materiál pozvolna chátrá. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
19	osídlení	Mohyly u Mělníka	mohyla/hradiště	2. pol. 9. stol. až poč. 10. stol.	Černé Budy a Mělník nad Sázavou	existující	Výrazný útvar u Čertovy brázdy. Ve dvou řadách se nad nejlhubším zářezem Čertovy brázdy nachází skupina 14 mohyl, tvořící tzv. mohylník, další vyvýšeniny se pak nacházejí v jeho blízkém okolí. Jedná se o slovanský způsob pohřbívání do sdržených mohylových pohřebišť z 2. poloviny 9. století až počátků 10. století (Dvořák, Holečková, 2008). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
20	prostor	Dobré Pole	místní název	1327	Dobré Pole u Vitie	existující	Vesnice u Čertovy brázdy mezi Sázavou a Chotouň, kde se čert ptal Prokopa, jak jsou daleko, ten mu odpověděl „v dobré půli“. Nejstarší zmínka o její existenci je k roku 1327 (Dvořák, Holečková, 2008; Profous, 1951). Vesnice si zachovává tradiční urbanistickou strukturu s centrální návsi. Jednotlivé budovy jsou více či méně přestavované novodobě. V okolí byla tradice pěstování ovocných sadů. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Profous A. (1951), Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny. Díl III. Česká akademie věd a umění, Praha.

Vrstva	Název	Znak	Datace	Katastrální území	Stav	Popis	
21	stavby	Trucovna	hostinec	?	Bělokozly	existující	Dle pověsti Prokop nutil čerta orat i na levé straně řeky Sázavy, ale unavený čert trucoval, že dál nepůjde. Prokop mu proto nechal postavit hospodu, aby se zde unavený čert osvěžil. Tato legenda se váže k formanské hospodě Trucovna v Bělokozlech (Dvořák, Holečková, 2008). Hostinec dnes neslouží svému původnímu účelu, ale k bydlení či rekreaci. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
22	stavby	Prokopský dvůr	hospodářský dvůr	17./18. stol.	Chotouň	existující	Místo údajného narození sv. Prokopa (Dvořák, Holečková, 2008). Jedná se o statek vedle kostela sv. Prokopa v centru Chotouně. Budovy jsou v jádru barokní a byly upravovány v 19. století (Poche et al., 1977). Jedná se o komplex několika budov, obytného stavení a hospodářských budov, které obklopují rozlehlý dvůr. Prokopský dvůr je památkově chráněm. Je v soukromých rukou a stále využíván k zemědělské výrobě. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Poche E. et al. (1977), Umělecké památky Čech I. Academia, Praha.
23	stavby	Žulový patník	Boží muka / výklenková kaple	?	Chotouň	zaniklý	Patník s prohlubní na vrcholu stál u vjezdu do Prokopského dvora, dle legendy upomínal na první setkání Prokopa s čertem. Mladík Prokop svázal z lesa dříví a čert ulomil zadní kolo vozu. Prokop donutil čerta, aby svým tělem rozbité kolo nahradil. Při vjezdu do dvora přirazil vůz čerta k nárožnímu patníku, na kterém zůstal otisk čertovy zadnice. Patník byl v době konání svatoprokopských poutí hojně navštěvován pouťníky. Patník byl v 60. letech 20. století odstraněn z dopravních důvodů (Dvořák, Holečková, 2008). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
24	stavby	Kostel sv. Prokopa	kostel	poč. 18. stol.	Chotouň	existující	Roku 1584 byla z iniciativy Doroty Skořepové ze svobodného dvorce v Chotouni postavena kaple sv. Prokopa pod starou lípou v místě, kde dle legendy Prokopova matka porodila (Dvořák, Holečková, 2008; Royt, 2001; Krásl, 1895). V 17. století majitel Prokopského dvorce Berka z Dubé nahradil kapli honosnějším kostelem (nad vchodem v průčelí kamenný znak Berků z Dubé). Stavbu kostela však dokončil až další majitel dvorce, Jan Mladota ze Solopisk, který počátkem 18. století přizval ke stavbě Jana Blažeje Santiniho Aichela. Kostel sv. Prokopa s půdorysem osmicípé hvězdy (věž kostela dostavěna až po roce 1900) se stal místem konání svatoprokopských poutí (Dvořák, Holečková, 2008; Kroča, 2001; Krásl, 1895; Poche et al., 1977). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Kroča J. (2001), Dva příspěvky k sakrální geografii krajiny. In: Tvář naší země, krajina domova. Studio JB, Praha – Příhonic, s. 92–94. Poche E. et al. (1977), Umělecké památky Čech I. Academia, Praha. Royt J. (2001), Posvátná krajina Čech. In: Tvář naší země, krajina domova. Studio JB, Praha – Příhonic, s. 41–45.
25	stavby	Prokopka	studánka	?	Chotouň	existující	Přirozený vývěr pramene. Legenda uvádí, že pramen našel Prokop jako dítě prutem tam, kde jini vodu nalézt nemohli (Vaneček, 1904; Krásl, 1895). Původně byl pod sochou sv. Prokopa. Dnešní poloha studánky je posunuta, má podobu trubky vyvěrající z tůňky. Voda ze studánky dle pověsti zahání choroby a zlé duchy (Dvořák, Holečková, 2008; Kroča, 2001; Krásl, 1895). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Kroča J. (2001), Dva příspěvky k sakrální geografii krajiny. In: Tvář naší země, krajina domova. Studio JB, Praha – Příhonic, s. 92–94. Vaneček F. (1904), Sv. Prokop, opat sázavský a patron český. Slova pravdy, lacině čtení časové, číslo 12 a 13, ročník XIV.
26	stavby	Lázně u Prokopky	lázně	pol. 18. stol.	Chotouň	zaniklý	Před rokem 1764 byly u studánky Prokopky, kterou měl dle legendy nalézt sv. Prokop, vystavěny lázně na omývání nemocných údů (Royt et al., 2013). Lázně zřejmě zanikly po několika desetiletích své existence v první polovině 19. století. Stabilitní katastr, který pro Chotouň pochází z roku 1841 již lázeňské budovy nezmiňuje. Literatura Royt J., Sommer P., Stecker M. (2013), Sázavský klášter. Národní památkový ústav, Praha.
27	stavby	Socha sv. Prokopa	socha	1708	Chotouň	existující	Barokní socha sv. Prokopa (1708) orajičho s dvojicí čertů, které pohání křížem (Dvořák, Holečková, 2008; Kroča, 2001; Krásl, 1895; Poche et al., 1977). Původně stála nad studánkou Prokopkou, dodnes socha stojí na vyzdřeném podstavci s míří v čele, který chránil studánku. Vývěr vody ze studánky je dnes o cca 1 metr posunut. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Kroča J. (2001), Dva příspěvky k sakrální geografii krajiny. In: Tvář naší země, krajina domova. Studio JB, Praha – Příhonic, s. 92–94. Poche E. et al. (1977), Umělecké památky Čech I. Academia, Praha.
28	osídlení	Homole	mohyla/hradiště	cca 700 př. Kr.	Chotouň	existující	Dle legendy zde Prokop dokončil orbu s čertem. Homole vznikla navršením hlíny, kterou Prokop oskrábal z rádlu. Z otky pluhu, kterou poté zarazil do země, vyrostl dub (Dvořák, Holečková, 2008; Kroča, 2001). Dub se na vrcholku Homole nacházel ještě koncem 19. století (Dvořák, Holečková, 2008). Praveká mohyla Homole je datována archeologicky do období bylanské kultury (cca 700 př. Kr.). V současné době je vysoká 4 – 5 m, odhaduje se však, že původní rozměr byl vyšší. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Kroča J. (2001), Dva příspěvky k sakrální geografii krajiny. In: Tvář naší země, krajina domova. Studio JB, Praha – Příhonic, s. 92–94.
29	stavby	Boží muka na Homoli	Boží muka / výklenková kaple	1808/1841	Chotouň	existující	Na vrcholu mohyly Homole stojí kamenná boží muka z roku 1808 či 1841, kdy nahradila dřevěný kříž (Dvořák, Holečková, 2008; Krásl, 1895). Souvisí s legendou o vzniku Čertovy brázd, viz text k samotné mohyle Homoli. Boží muka zasazovala pravěkou mohylu do kontextu křesťanského světa. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha.
30	prostor	U Brázd a U Čertovy brázd	místní název	?	Chotouň	existující	Souvisí s legendou o vzniku a průběhu Čertovy brázd. Místní název polí jižně od Homole v Chotouně, kde byla Čertova brázda zachována nejdéle, resp. je zmiňována ještě v roce 1903 jako hluboce zaffilá úvozová cesta (Dvořák, Holečková, 2008). Dnes je viditelná jen na šikmých leteckých snímcích. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.

	Vrstva	Název	Znak	Datace	Katastrální území	Stav	Popis
31	stavby	Prokopova studánka	studánka	?	Lipany u Vític	zaniklý	Studánka v centru obce Lipany, která nesla na jeho paměť jméno sv. Prokopa. Nacházela se v areálu lipanské tvrze a zanikla přestavbou jejího špýcharu (Dvořák, Holečková, 2008). Dnes již není v areálu dohledatelná. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008). Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
32	stavby	Prokopova studánka	studánka	?	Lipany u Vític	zaniklý	Studánka, která nesla na jeho paměť jméno sv. Prokopa. Nacházela se při silnici od Lipské hory do Lipan, která sleduje průběh Čertovy brázd. Studánka je dnes zaniklá a na jejím místě je pomník padlým ve 2. světové válce (relief ruského vojáka a dívky) (Dvořák, Holečková, 2008). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008). Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
33	stavby	Kostel sv. Bartoloměje	kostel	1. pol. 14. stol.	Třebovle	existující	Raně gotický kostel z třetího 14. stol. V průběhu 60. let 19. stol. upravován. Jednolodní orientovaná stavba s obdélnou loďí a pravouhlým, téměř čtvercovým presbytářem, po jehož jižní straně je připojena sakristie (Poche et al., 1982; Dvořák, Holečková, 2008). Sv. Bartoloměj podobně jako sv. Prokop léčil nešťastníky posedlé ďáblem (Bartoloměj z „bar tolmai“ = syn vyorávče brázd) (Dvořák, Holečková, 2008). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008). Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
34	stavby	Zvonice kostela sv. Bartoloměje	zvonice	1660	Třebovle	existující	Samostatně stojící barokní zvonice z roku 1661 při kostele sv. Bartoloměje v Třebovli, tvoří soubor s kostelem, který je ohrazen zdí. Bartoloměj z „bar tolmai“ = syn vyorávče brázd; sv. Bartoloměj podobně jako sv. Prokop léčil nešťastníky posedlé ďáblem (Dvořák, Holečková, 2008). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008). Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
35	stavby	Zámek Sázavský dvůr	zámek	po 1757	Třebovle	existující	Zámek byl majetkově spojen se Sázavským klášterem. Barokní zámček z poloviny 18. stol. byl postaven patrně na místě starší tvrze (Poche et al., 1982). Po roce 1772 se majitelem zámku a dvora stal opat Sázavského kláštera Leandr Kramář, který nechal obytnou budovu barokně upravit. Po roce 1811 zámček sloužil pro potřeby správy panství a po roce 1949 jako internát zemědělského učiliště. V současnosti je dvoukřídlá patrová budova s průjezdem v bočním křídle v soukromém vlastnictví a je opravena. Literatura Poche E. et al. (1982). Umělecké památky Čech 4. Academia, Praha.
36	stavby	Socha sv. Prokopa	socha	pol. 18. stol.	Klášteřínské Skalice	existující	Barokní socha sv. Prokopa zřejmě z doby kolem poloviny 18. století (Dvořák, Holečková, 2008). Socha se nachází na okraji Klášteřínské Skalice při hluboce zaříznuté úvozové cestě, která stoupá od sádky k okolním polím. Cesta se u sochy stáčí a její zahloubení je již menší, neboť u sochy dosahuje hrany svahu. Socha tak zároveň tvoří dominantu úvozové cesty ze směru od obce. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008). Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
37	prostor	U sv. Prokopa	místní název	?	Klášteřínské Skalice	existující	Místní název pole v Klášteřínské Skalici u sochy sv. Prokopa (Dvořák, Holečková, 2008). Je pravděpodobné, že pojmenování vzniklo podle zde umístěné sochy. Pojmenování je již doloženo na mapách stabilního katastru (1841). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008). Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
38	osídlení	Hradisko sv. Jiří	mohyla/hradiště	10. stol.	Kouřim	existující	V 10. století bylo na levém břehu potoka Výrovka vybudováno přemyslovské hradisko sv. Jiří. Původně zde stávaly kostely sv. Klimenta a sv. Jiří z přelomu 10. a 11. století. Kostel sv. Klimenta zanikl v polovině 17. stol., kostel sv. Jiří byl zbořen kolem r. 1830. Hradisko bylo pod správou Břevnovského kláštera. Je možné spekulovat, že právě zde získal Prokop kněžské vzdělání (Dvořák, Holečková, 2006), poté zde patrně působil jako hradský kněz (Sommer et al., 2006). Hradisko bylo opuštěno ve 13. století, kdy Přemysl Otakar II. založil královské město Kouřim (Poche et al., 1978; Dvořák, Holečková, 2008). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008). Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
39	prostor	Rybník sv. Prokop	místní název	?	Ždánice u Kouřimi	existující	Rybník na potoce Sítěbovka, který nese na jeho paměť jméno sv. Prokopa. Jeho existence a souvislost s krajinou sv. Prokopa byly zjištěny mapovým a terénním průzkumem, v literatuře zmiňován není. Rybník byl založen nebo obnoven ve druhé polovině 19. století. Záměr založit zde rybník je zakreslen na indikačních skizách stabilního katastru, kam byly vpisovány revize. Nešetkává se s ním však ani na mapě 3. vojenského mapování, nelmůve o mapách starších. Naopak na leteckých snímcích z roku 1938 již rybník existuje. Pojmenování rybníka Svatý Prokop se nachází na současných základních mapě ČR. Literatura Poche E. et al. (1978). Umělecké památky Čech 2. Academia, Praha.
40	stavby	Habrovka	studánka	?	Čeřenice	existující	Studánka, na jejímž průčelí je kresba sv. Prokopa otoučeho biblí. Dle pověsti zde Prokop odpočíval žízňivý po únavné cestě. Udeřil opatskou habrovou holí do země, ze které vytryskl pramen. Prokop poté zarazil hůl vedle do země, vyrostl z ní Čeřenický habr (roku 1994 zničen kulovým bleskem) (Dvořák, Holečková, 2008). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008). Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
41	stavby	Čertův kámen	kámen	?	Čeřenice	existující	Kámen, do kterého dle legendy čert otiskl své kopyto a Prokop svůj kříž (Dvořák, Holečková, 2008). Místo se nachází v hluboce zaříznutém údolí Křešického potoka na jeho břehu. Čertův kámen je poměrně zašlý a porostlý mechem, takže otisky jsou nezřetelné. Místo je však vyznačeno pravidelně obnovovanou dřevěnou edulkou s turistickou značkou. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008). Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun.
42	osídlení	Dojetřické hradiště	mohyla/hradiště	přelom 8. a 9. stol.	Sázava	existující	Hradiště se nacházelo na ostrožně na levém břehu Sázavy v lokalitě Na Sanečích (těž Na Dojetřicku, Nad Vosovkou). Jednalo se 12 ha dvojdílné opevněné hradiště, které sřežilo brod přes Sázavu. Je možné, že toto hradiště bylo shodné s hradištěm Milobuzy zmiňovaným v svatoprokopských legendách (Dvořák, Holečková, 2008; Sommer, 2006; Čtverák et al., 2003). Literatura Čtverák V., Lutovský M., Slabina M., Smejtek L. (2003). Encyklopedie hradišť v Čechách. Libri, Praha.

Vrstva	Název	Znak	Datace	Katastrální území	Stav	Popis	
43	osídlení	Hradiště Na Skále pod Vraníkem	mohyla/hradiště	9. stol.	Ledečko	existující	Rané středověké hradiště se zachovalým obvodovým valem (dnes mez). Je možné, že toto hradiště bylo shodné s hradištěm Milobuzy zmiňovaným v svatopropokských legendách (Sommer et al., 2006; Čtverák et al., 2003). Hradiště je situován vysoko nad zahluobeným údolím Sázavy v místech výrazného meandru řeky. Literatura Čtverák V., Lutovský M., Slabina M., Smejtek L. (2003). Encyklopedie hradišť v Čechách. Libri, Praha. Sommer P. et al. (2006). Svatý Prokop. Čechy a střední Evropa. Lidové noviny, Praha.
44	osídlení	Černé Budy	mohyla/hradiště	?	Černé Budy	existující	Zatím nedatované hradiště na skále nad meandrem Sázavy. Zdejší nálezy keramiky patří pozdní době kamenné, mladší době bronzové a ranému středověku. Je možné, že současná podoba vrcholové části je pozůstatkem až vrcholné středověkého opevněného objektu, který byl postaven v ploše staršího hradiště. Je možné, že toto hradiště bylo shodné s hradištěm Milobuzy zmiňovaným v svatopropokských legendách (Sommer et al., 2006; Čtverák et al., 2003). Literatura Čtverák V., Lutovský M., Slabina M., Smejtek L. (2003). Encyklopedie hradišť v Čechách. Libri, Praha. Sommer P. et al. (2006). Svatý Prokop. Čechy a střední Evropa. Lidové noviny, Praha.
45	stavby	Boží muka se sv. Prokopem	Boží muka / vyklenková kaple	19. stol.	Hradovč Skřimelice	existující	Boží muka s reliéfem sv. Prokopa na rozcestí polních cest od Hradových Skřimelic k Stříbrné Skalici a Sázavě (Reich, 1988). Buží muka byla v minulosti poškozena a jejich vrchní část, které byla uražena, je nahrazena novodobým dřevěným křížem. Reliéf sv. Prokopa se nachází na zachovalém dřívku Božích muk, ale je ve velmi špatném stavu. Boží muka doprovází skupina tří lip malolistých, které jsou chráněny jako památné stromy. Literatura Reich J. (1988). Posázaví. Pressfoto, vydavatelství ČKT, Děčín.
46	stavby	Kostel sv. Petra a Pavla	kostel	11. stol.	Chotouň	zaniklý	Ve středu Chotouně stál gotický kostel sv. Petra a Pavla ze 14. stol., mohl být na místě kostela, který existoval patrně již za života sv. Prokopa (Dvořák, Holečková, 2008). Během třicetileté války byl poničen požárem (1644) a následující roky chátral. Opraven byl v roce 1664, kdy byly mj. pořízeny nové zvony (sv. Michal, sv. Petr a Pavel, sv. Prokop). V následujících letech byl kostel přičleněn k řadě ve Skramnicích a chátral. Kostel byl roku 1816 zbořen, zvonice kostela zbořena roku 1900 (Poche et al., 1977; Dvořák, Holečková, 2008; Krásel, 1895). Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008). Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásel F. (1895). Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Poche E. et al. (1977). Lidské památky Čech. J. Academia, Praha.
47	stavby	Obelisk na paměť kostela sv. Petra a Pavla	obelisk	19. stol.	Chotouň	existující	Obelisk na paměť zbořeného kostela sv. Petra a Pavla v Chotouni (Sommer, 2007). Obelisk byl vztyčen na místě budovy kostela zřejmě koncem 19. století, možná po zboření zvonice. Zděný obelisk stojí na bázi tvořené kamennými schody a je v něm vložena pamětní deska osvětlující jeho smysl. Literatura Sommer P. (2007). Svatý Prokop. Z počátků českého státu a církve. Vyšehrad, Praha.
48	stavby	Železný křížek	kříž	1891	Chotouň	existující	Souvisí s legendou o Čertově brázdě. Železný kříž na kamenném podstavci z roku 1891 byl vztyčen v místě, kde Čertova brázdá protíná silnici z Chotouně do Třebovle (Bernat, Štědra, 2003; Dvořák, Holečková, 2008). Dnes, kdy již průběh Čertovy brázd v těchto místech není okem viditelný, je křížek její nejvýraznější upomínkou v části mezi mohyloou Homole a úvozem brázd v vsi Lipany. Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008). Krajinou čertovy brázd. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Bernat J., Štědra M. (2003). Čertova brázd. Starší severořížní stezka mezi Labem a Sázavou. Archeologie ve středních Čechách 7/1, s. 349–362.
49	stavby	Propokopský kříž	kříž	1849	Chotouň	existující	Kamenný kříž postavený obcí Chotouň v den sv. Prokopa roku 1849, což uvádí nápis na kříži. Kříž stojí na návsi Chotouně nedaleko sochy sv. Prokopa a studánky. Je zajímavé, že byl se svým nápisem výslovně hláší ke svatopropokské tradici, není zmiňován v literatuře.
50	stavby	Kaple sv. Prokopa	kaple	1. pol. 18. stol.	Vlkančice	existující	Kaple sv. Prokopa byla postavena v první polovině 18. století, zřejmě na místě starší kaple. Původně zde byla umístěna kopie milostného obrazu sv. Prokopa (Royt et al., 2013; Štědra et al., 2008). Opravená kaple se nachází v lese při pěší cestě mezi hradištěm Černé Budy a Sázavským klášterem, v její blízkosti se rovněž nacházejí kuželník sv. Prokopa. Literatura Royt J., Sommer P., Stecker M. (2013). Sázavský klášter. Národní památkový ústav, Praha. Štědra M., Bernat J., Hozman P., Matoušová S., Sommer P., Wlasák O. (2008). Průvodce městem Sázavou a okolím. Městský úřad Sázava, Sázava.
51	vegetační liniové části	Alej k Vosovce	alej	?	Sázava	existující	Součást areálu kolem studánky Vosovka, která je významná pro svatopropokskou legendu. Alej vede od silnice Na Důlích k Vosovce. Byla vysázena zřejmě ve 40. letech 20. století, tj. v době ohrožení a okupace za 2. světové války, kdy bylo připomínání českých tradic a tedy i tradice svatopropokské velmi živé. Alej se poprvé objevuje na leteckém snímku z roku 1954. Na leteckém snímku z roku 1938, ani na mapách z 19. století není.
52	vegetační liniové části	Alej od Vosovky podél Sázavy	alej	?	Sázava	existující	Součást areálu kolem studánky Vosovka, která je významná pro svatopropokskou legendu. Lipová alej vede podél nábreží Sázavy od Vosovky k mostu přes řeku, část se jmenuje Propokovo nábreží. Tato alej byla vysázena v 1. polovině 20. století, zřejmě v několika etapách. Na leteckém snímku z roku 1938, kde je poprvé zachycena, je vidět několik úseků aleje, které jsou tvořeny stromy různého stáří.
53	prostor	Propokovo nábreží	místní název	cca 2000	Sázava	existující	Novodobý místní název upraveného nábreží Sázavy s alejí na sázavském/levém břehu řeky. Na paměť sv. Prokopa nese jeho jméno. Nábreží bylo do proměnné cesty k Vosovce upraveno v první polovině 20. století po částečné regulaci řeky Sázavy. Nejstarším dokladem upraveného nábreží je letecký snímek z roku 1938. Na mapách z 19. století je řeka neregulovaná a na místě dnešního nábreží byly pískové lavice.
54	vyhlídkový bod	Vyhlička u altánu	vyhlídkový bod	?	Sázava	existující	Výhled na Sázavský klášter a Černé Budy z protějšího svahu řeky Sázavy, tj. místo významného výhledu na ústřední část krajiny sv. Prokopa. Vytvořené místo nad zahluobeným údolím řeky umožňuje rozhled a je zpřístupněno turistickou cestou. Osazeno novodobým dřevěným altánem na betonové podezdívce šestibokého půdorysu (Štědra et al., 2008). Literatura Štědra M., Bernat J., Hozman P., Matoušová S., Sommer P., Wlasák O. (2008). Průvodce městem Sázavou a okolím. Městský úřad Sázava, Sázava.
55	stavby	Kaple sv. Prokopa	kaple	2. pol. 18. stol.	Radvanice nad Sázavou	existující	Vyklenková zděná kaple s kopií milostného obrazu sv. Prokopa v mléčké nise je barokního tvarosloví a pochází zřejmě z 2. poloviny 18. století (Štědra et al., 2008). Kaple stojí při silnici a je součástí uliční řady, z jedné strany k ní přiléhá stodola, z druhé neomítaná kamenná zeď. Kaple je chráněna jako kulturní památka. Literatura Štědra M., Bernat J., Hozman P., Matoušová S., Sommer P., Wlasák O. (2008). Průvodce městem Sázavou a okolím. Městský úřad Sázava, Sázava.

	Vrstva	Název	Znak	Datace	Katastrální území	Stav	Popis
56	dominanta	Homole	dominanta	cca 700 př. Kr.	Chotouň	existující	<p>Dominantní zakončení Čertovy brázdy u Chotouň (viz 28). V krajinných pohledech se Homole uplatňuje směrem od jihovýchodu. Pohledy z jiných stran, a tedy i ve směru Čertovy brázdy, která k Homoli přichází od jihozápadu, jsou zakryty stromovou a keřovou vegetací nebo zástavbou Chotouň.</p> <p>Literatura Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Kroča J. (2001), Dva příspěvky k sakrální geografii krajiny. In: Tvář naší země, krajina domova. Studio JB, Praha – Příhonice, s. 92–94.</p>
57	prostor	Trapilka a kuželník sv. Prokopa	místní název	?	Vlkančice/Černé Budy/Sříbrná Skalice	existující	<p>Podle legendy hrál sv. Prokop po orbě v čertem kuželky na rovině mezi Vlkančicemi a Sázavou. Kuželky padaly ze svahu na louku u Vlkančického/Ňučického potoka. Prokop dle legendy přinutil čerta běhat pro kuželky, které spadly při hře na kuželníku sv. Prokopa (Štědra et al., 2003; Štědra et al., 2008). Místní název Trapilka je stále zaznamenaný v základní mapě 1:10000.</p> <p>Literatura Štědra M. (ed.) (2003), Sázavsko – sborník X. Studio Aven, Praha. Štědra M., Bernat J., Hozman P., Matoušová S., Sommer P., Wlasák O. (2008), Průvodce městem Sázavou a okolím. Městský úřad Sázava, Sázava.</p>
58	prostor	Radlice	místní název	1228	Radlice u Barchovic	existující	<p>Vesnice na trase Čertovy brázdy, kde dle legendy sv. Prokop orající s čertem brázdu ulomil o skálu radlici a donutil čerta, aby ji vyměnil. Nejstarší písemná zmínka o vesnici je z roku 1228 (Honsová, 2018; Profous, 1951). Vesnice má dochovanou urbanistickou strukturu s centrální návší, jednotlivé stavby jsou více či méně novodobě přestavěné.</p> <p>Literatura Honsová M. (2018), Legenda o Čertově brázdě. http://www.radlice.com/clanky/legena-o-certove-brazde.html (cit. 28.12.2018). Profous A. (1951), Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny. Díl III. Česká akademie věd a umění, Praha.</p>
59	stavby	Sbor opata Prokopa	kostel	1941	Sázava	existující	<p>Sbor Církve československé husitské byl postaven v letech 1938 až 1941 na levém břehu řeky Sázavy ve funkcionalisticko-konstruktivistickém stylu podle projektu architekta Emanuela Pechara (Kuča, 2004; Štědra et al., 2008). Postaven byl tedy záhy po celkové úpravě této části sázavského nábeží. Na paměť sv. Prokopa nese jeho jméno.</p> <p>Literatura Kuča K. (2004), Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. VI. díl. Libri, Praha. Štědra M., Bernat J., Hozman P., Matoušová S., Sommer P., Wlasák O. (2008), Průvodce městem Sázavou a okolím. Městský úřad Sázava, Sázava.</p>
60	prostor	Oldřichovo nábeží	místní název	cca 2000	Sázava	existující	<p>Novodobý místní název upraveného nábeží Sázavy na sázavském/levém břehu řeky; pokračování Prokopova nábeží za mostem, který úhýbá přes řeku. Pojmenováno v návaznosti na legendu o sv. Prokopovi a knížeti Oldřichovi. I tato část nábeží byla vybudována v první polovině 20. století v návaznosti na regulaci řeky. Nejstarší doklad o úpravě nábeží poskytuje letecký snímek z roku 1938. Mapy z 19. století zachycují neregulovanou řeku s pískovými lavicemi.</p>
61	dominanta	Lipská hora	dominanta	?	Lipany u Vitic	existující	<p>Lipská hora (366 m n. m.) tvoří dominantu východního Polabí. Čertova brázda prochází téměř přes její vrchol. Roku 1434 se zde odehrála bitva u Lipan mezi radikálními husity na straně jedné a umírněnými kališníky a katolíky na straně druhé (Čornej, 1992). Dle pověsti po bitvě tekla Čertovou brázdou krev padlých bojovníků do Sázavy žalovat sv. Prokopovi na jeho hrob (Dvořák, Holečková, 2008; Otcové OSBM, 2003). Se sv. Prokopem bývá dáván do souvislosti i husitský vojevůdce Prokop Holý, který v bitvě u Lipan velel sitorčím vojskům a padl zde. Roku 1870 se zde konal tábor lidu, který kromě státoprávních požadavků připomínal i výročí sv. Prokopa (Krásl, 1895) a bitvy u Lipan.</p> <p>Literatura Čornej P. (1992), Lipanská křižovatka. Příčiny, průběh a historický význam jedné bitvy. Panorama, Praha. Dvořák O., Holečková M. (2008), Krajinou čertovy brázdy. Za sv. Prokopem od Šembery k Sázavě. Nakladatelství MH Beroun, Beroun. Krásl F. (1895), Sv. Prokop, jeho klášter a památka u lidu. Dědictví sv. Prokopa, Praha. Otcové OSBM v Sázavském klášteře (2003), Svatý Prokop divotvůrce. Matice cyrilometodějská, Olomouc.</p>